

AUTONOMIE EN VERBINDING

ZOEKEN NAAR VERBINDING
TUSSEN HET PSYCHIATRISCHE EN
HET 'NORMALE',
TUSSEN PALLIATIEVE EN
CRUSTATIEVE,
ZOEKEN NAAR DE VERHOUDING
TUSSEN AUTONOMIE EN
VERBINDING

WAT IS AUTONOMIE

- 1) De capaciteit om een beslissing te nemen waar je zowel nu als achteraf over tevreden bent
- 2) de capaciteit om een beslissing te nemen die invoelbaar en begrijpbaar is voor anderen
- 3) De capaciteit om een beslissing te nemen en zich ervoor te kunnen verantwoorden
- 4) Doen wat je wil binnen de grenzen van de wet
- 5) een eigen levenspad bewandelen door zaken na te streven die voor jezelf waardevol zijn
- 6) zonder bemoeienis van buitenaf je beslissingen nemen en uitvoeren

WAT IS AUTONOMIE

1) autonomie heeft enkel te maken met mijn vrijheid tov mijn medemens(en) die mij wel of niet belemmeren in het nemen en uitvoeren van mijn beslissingen

2) autonomie vertrekt vanuit de innerlijke vrijheid om beslissingen te kunnen nemen rekening houdende met alle instanties van mijn persoon

3) het is zowel 1) als 2)

IS DIT EEN AUTONOME BESLISSING?

Op een zaterdagavond ben ik met vriendinnen op stap. Ik zit in een moeilijke periode in mijn relatie: mijn man heeft het moeilijk doordat hij op het werk dreigt van zijn ontslag te krijgen. Het is al een hele periode bezig: er zijn veel ruzies met zijn baas aan vooraf gegaan en als mijn man thuis komt moet hij bijna de ganse avond ventileren tegen mij.... Ik moet mijn aandacht verdelen tussen hem en de kinderen en voel dat ik ook wat aandacht of 'me-time' nodig heb. Daardoor drink ik te veel. Op dat moment begint een knappe man met mij te flirten. Ik laat me gaan en ga op zijn avances in. We drinken allebei verder en het eindigt met vreemd gaan.

Is dat een autonome beslissing?

- 1) ja
- 2) neen

MIJN DEFINITIE VAN AUTONOMIE

- De capaciteit om een beslissing te nemen vanuit innerlijke vrijheid om rekening te houden met alle instanties van de persoon. Daarnaast gaat het over de externe vrijheid die je van de ander krijgt om je genomen beslissing uit te voeren.
- We hebben het eerder over autonome beslissingen dan over autonome mensen.
- Elke mens kan beslissingen nemen wel of niet vanuit zijn autonomie.

IS DAT EEN AUTONOME BESLISSING?

Marc heeft prostaatkanker. Hij is in een palliatief stadium en is doodsbang om te sterven. Zijn copinggedrag bestaat meestal uit ontkenning: hij duwt het feit dat hij zal sterven binnen afzienbare tijd weg uit zijn bewustzijn. De oncoloog vertelt hem dat een volgende chemokuur zinloos is. Hij eist toch dat er nog iets gebeurt...

Is dat een eis vanuit zijn autonomie?

1) ja

2) nee

Vind je dat de oncoloog erin moet meegaan?

1) ja

2) nee

IS DIT AUTONOMIE?

Als je weet dat de chemokuur 100000 euro kost, vind je dat dan nog?

1) ja

2) nee

HOUDING TOV AUTONOMIE

1) we mogen de ander nooit in zijn autonomie beperken (tenzij hij hierbij de wet niet respecteert) We hebben de autonomie van de ander dus altijd te respecteren en te volgen

2) we moeten als hulpverlener de ander helpen om zijn autonomie te vinden. Het kan zijn dat we hierbij de ander in zijn autonomie niet altijd volgen...

3) als hulpverlener weten we het soms beter. Het kan zijn dat we soms maatregelen nemen om de autonomie van de ander (= onze patiënt) beperken

ETHISCHE PROBLEMEN: HET VERHAAL VAN KLARA

Klara: 72j, paranoïde schizofrenie

Heeft schrik om aids te krijgen en mijdt daarom dokters

Anemisch bloedbeeld, dalend, ferriprief

Uit geen symptomen, voelt zich niet ziek

Loopt weg uit ziekenhuis en weigert behandeling

ETHISCHE PROBLEMEN: HET VERHAAL VAN KLARA

Klara weigert ook gesprekken met hulpverleners rond het onderwerp

Blijft elke klacht ontkennen

Verdere labo's tonen verslechtering van bloedbeeld

Wat doe je?

- 1) Klara is niet autonoom, ik grijp in
- 2) Klara is wel autonoom, ik respecteer haar wens om niet naar het ziekenhuis te gaan

ETHISCHE PROBLEMEN: HET VERHAAL VAN KLARA

Onder sedatie: naar ziekenhuis voor gastroscopie en ijzertransfusie

Planning van verdere onderzoeken

Paar dagen later: acute obstructie en ziekenhuisopname

Grote darmtumor

Operatie

Klara is nu wel bereid om verdere onderzoeken en behandeling toe te laten

INVLOED VAN VERANDERENDE HOUDING TOT AUTONOMIE IN DE PSYCHIATRIE

Minder beleid van isolatie

Minder beleid van fixatie

Minder actief ingrijpen als patiënt behandeling weigert, zelfs al zijn de gevolgen erg negatief voor de patiënt zelf

Cave: slingeren tussen bemoeizorg/paternalisme en onverschilligheid/machteloosheid

Verschil tussen houding binnen psychiatrie tov de rest van de maatschappij

HET VERHAAL VAN FIEN

57j

Bipolaire stoornis, met onderliggende persoonlijkheidsstoornis

Gans haar leven opnames gehad, steeds langer en frequenter

Laatste jaren: ernstige depressies

Meer en meer regressief gedrag

HET VERHAAL VAN FIEN

Ernstige gedragsstoornissen: zich uitkleden, voedsel en medicatie weigering, persevererend gedrag: 'ik kan niet': weigert dan te stappen of ook maar iets te doen

Verlies van contact, vaak zelfs agressie naar 'hulp'verleners

Gedragstherapie/medicatie helpen niet

Valt frequent

HET VERHAAL VAN FIEN

Brengt steeds meer dat ze niet meer wil leven

Gedragsstoornissen en depressieve stemming gaan verder

Blijft vallen (onduidelijk waarom)

Loopt hierbij fracturen van haar handen op

Weigert die achteraf te mobiliseren

Kan nu haar handen niet meer gebruiken

HET VERHAAL VAN FIEN

Valt opnieuw en loopt een ruggewervelfractuur op

Gevaar voor instabiel worden

We beslissen haar continu te fixeren

We zetten haar dus volledig uit haar autonomie

Geen enkele werking meer van medicatie (benzo's en neuroleptica): is erg onrustig

HET VERHAAL VAN FIEN

We krijgen tijdelijk personeel bij zodat we voldoende zorg kunnen bieden

We krijgen 1 op 1 zorg

Fien wordt rustig

We krijgen opnieuw verbinding met Fien: we komen tot gesprek

HET VERHAAL VAN FIEN

Na 6w herstel van haar fractuur

We geven intensief kine

We laten haar terug stappen met valgevaar

Ze stapt nu goed

Momenteel is haar gedrag beter: minder dwangmatig, minder storend gedrag, minder agressie, valt niet meer

EN WAT MET VERBINDING?

Verbinding is hetzelfde als in relatie zijn met de ander

- 1) Juist
- 2) Onjuist

Verbinding kan enkel gebeuren in een relatie met de ander

- 1) juist
- 2) Onjuist

Een goede verbinding maken start vanuit het verbinding maken met mezelf

- 1) Juist
- 2) onjuist

VERBINDING: DE JOIN -UP

- Idee van Patrick Colemont (ervaringsdeskundige)
op basis van de paardenfluisteraar
= Opbouwen van een relatie bestaande uit wederzijdsheid
- Doel: Aanleren van goede verbinding
- Niet-respecteren van autonomie:
 - Om de patiënt te beschermen
 - Om verbinding te creëren
 - Wederzijdsheid: de patiënt moet er iets aan hebben

VERBINDING EN AUTONOMIE

Verbinding en autonomie staan tegenover elkaar

1) Juist

2) Onjuist

Verbinding en autonomie gaan hand in hand

1) Juist

2) onjuist

VERBINDING EN AUTONOMIE

Ik maak autonome beslissingen als ik verbonden ben met mezelf

(want dan beschik ik over de innerlijke vrijheid om beslissingen te maken rekening houdende met alle instanties van mijn persoon)

HET VERHAAL VAN CHRISTINE

Christine is 55j en heeft een belangrijke psychiatrische voorgeschiedenis: heeft enkele opnames gekend

Start op 20j: begonnen met anorexia

Nu sinds 1j op de afdeling

Zieke gedrag escaleert: loopt alle kamers binnen en steelt overal van patiënten

Met de gestolen voorwerpen wrijft ze zich tot bloedens toe

Ze doet ze ook heel vaak kapot

HET VERHAAL VAN CHRISTINE

Christine zelf zegt weinig, leeft in een andere realiteit

Ontkent dat ze steelt of zegt dat ze haar best gaat doen maar indruk dat ze dat enkel zegt omdat het van haar verwacht wordt of omdat ze niet beter kan

Je komt moeilijk tot verbinding met haar

Enkel tijdens wandelingen

Als er iets komt vanuit iets van verbinding met zichzelf dan zegt ze dat ze eenzaam is en ook soms dat ze zich wil ophangen

Grote lijdensdruk

Voorstellen?

HET VERHAAL VAN CHRISTINE

In de week dat ze bezoek gekregen heeft van haar familie gaat het beter

Bij persoonlijke begeleiding 1 op 1 gaat het beter

We willen een proefperiode om gedurende een aantal weken een 1 op 1 verbinding met haar te zoeken

Wij willen de verbinding met haar opnieuw leggen

We willen haar uit haar autonomie zetten: ze mag haar gedrag niet meer stellen

We willen haar leren om de verbinding met zichzelf en de ander te leggen

CRUSTATIEVE ZORG: BIJ DE 'UITBEHANDELTE' CHRONISCH PSYCHIATRISCHE PATIËNT

Deze mensen verliezen de verbinding met zichzelf en hun lichaam

Ze verliezen de capaciteit om beslissingen te nemen vanuit hun autonomie

Ze verliezen de capaciteit om verbinding te leggen met de ander: vaak gebeurt de verbinding vanuit het zieke stuk

CRUSTATIEVE ZORG

‘de patiënt wordt met zijn afwijkend gedrag aanvaard: het enige wat niet kan is dat hij zichzelf of de ander schade berokkent’

We volgen de autonomie niet altijd die vanuit het zieke stuk komt, daardoor lijkt het alsof we de patiënt in zijn autonomie niet volgen omdat ze soms zo ziek zijn dat de ziekte overheerst in hun beslissingen en hun gedrag

We leggen ook de verbinding naar en met de patiënt omdat die het zelf niet meer kan

We leren de persoon de verbinding naar zichzelf terug vinden via de verbinding met ons

We helpen zo de patiënt om zijn autonomie terug te vinden

We leren de patiënt terug leven in een ‘gezondere’ verbinding met de ander

HET VERHAAL VAN LEO

70j

Altijd verwend geweest

Hooggeplaatste functie gehad

Gewoon van zijn zin door te drijven

Krijgt prostaatkanker

Heeft prognose van enkele maanden

Heeft 2 kinderen die allebei een gezin en een job hebben

HET VERHAAL VAN LEO

Ispahan komt ter plaatse

Heel eisende man

Nooit tevreden

Op iedereen kwaad, nochtans goed omringd door vrienden/buren

Komt erna in het ziekenhuis terecht

Zelfde houding en gedrag

Gooit zelfs met voorwerpen als hij zijn zin niet krijgt

Het ziekenhuis wil hem ontslaan en hij dreigt met zelfmoord

Is hij autonoom?

Hoe zou je het aanpakken?

HET VERHAAL VAN LEO

Na advies psychiatrie: geen reden tot collocatie

Hij wordt toch ontslaan uit het ziekenhuis

Hij eist van zijn kinderen dat ze hem in huis nemen

Kinderen geven aan dat ze dat niet kunnen (volgens hem 'door hun werk' maar volgens kinderen zelf 'door wie hij is: nooit tevreden)

Als dat niet lukt dan komt hij met een euthanasievraag

Hoe zou je dat aanpakken?

VERBINDING IN ONZE WERELD

Bij de euthanasievragen die ik owv psychisch lijden behandeld heb: verdwijnen van verbinding= ervaren als zinloosheid

Belangrijkste reden voor euthanasievraag...

Verbinding is niet hetzelfde als relatie

Nochtans: maatschappelijk:

- stijgen van belang van de waarde van autonomie in de hulpverlening
- dalen van de verbinding

(relaties= facebook, wegvallen van beroepen, sms/app)

- in maatschappij: daalt de autonomie? (vervangen van kerk door 'evidence based maatschappij')

OPDRACHT VOOR DE TOEKOMST

Nadruk op terug leren verbinding leggen

Nadruk op vinden van gezonde autonomie

(niet ik tov anderen maar ik in mezelf)

Niet alleen voor psychiatrie

Voor ganse maatschappij

Beste preventie/behandeling om stijgende nood aan psychiatrische aandoeningen en psychisch lijden tegen te gaan